

**โครงการเพิ่มศักยภาพพระบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร**  
**ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**  
**ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

**1. หน่วยงานรับผิดชอบ**

หน่วยงานหลัก : กรมส่งเสริมการเกษตร

หน่วยงานบูรณาการ : หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

**2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย**

- 2.1 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท 15 พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย
  - 4.1.1 การเสริมสร้างทุนทางสังคม
- 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมายความว่า 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม
- 2.4 นโยบายรัฐบาล : มุ่งมั่นที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์และดำเนินงานตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง
- 2.5 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

**3. หลักการและเหตุผล**

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ไปทรงเยี่ยมราษฎรในชนบทห่างไกลและทุรกันดารทั่วประเทศ มาตั้งแต่ยังเยาว์พระชันษา ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้ทรงทราบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความขาดแคลนอาหารและปัจจัยต่าง ๆ การขาดบริการสาธารณสุขและการศึกษา จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงช่วยเหลือเด็กและเยาวชนและประชาชนที่ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารมาตั้งแต่ พ.ศ. 2523 และได้ทรงงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลามากกว่า 30 ปี แต่ละปีมีเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในพื้นที่ทุรกันดารได้รับการพัฒนา โดยการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กำหนดเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาไว้ว่า “เด็กและเยาวชนมีโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน มีความรู้ และทักษะทางวิชาการและการอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้”

ปัจจุบัน สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับสถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริทุกสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๕ เป็นแผนระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2560 - 2569) ขึ้น เพื่อเชื่อมต่องานพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนประเทศไทยแลนด์ 4.0 การเข้าเป็นสมาชิกของประชาคม

อาเซียน การเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และสังคมดิจิทัล เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับการเตรียมพร้อม สามารถก้าวไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฉบับที่ 5 นี้ จึงได้จัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและของทุกภาคส่วน ที่สนับสนุนการพัฒนา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนร่วมกันผลักดันการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ สามารถปรับให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแตกต่างกันไป

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้เข้าร่วมสนองงานโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมหม่อนไหม และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงกลไกโรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรส่วนตำบล สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ระบบงานเครือข่ายชุมชนโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้วัตถุประสงค์แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ส.ป.ก. จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตร ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อให้โรงเรียนเป็นกลไกที่เชื่อมโยงกับชุมชน ก่อเกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

#### 4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในการพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะด้านการเกษตร มีโภชนาการที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาครัฐมีใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

4.2 เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนานักเรียนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

4.3 เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน

#### 5. กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในเขตปฏิรูปที่ดิน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 45 โรงเรียน

## 6. วิธีดำเนินงาน

- 6.1 ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ
- 6.2 ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 6.3 จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. จังหวัด
- 6.4 ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการฝึกอบรมนักเรียน สร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ระบบงานเกษตร
- 6.5 สนับสนุนวัสดุการเกษตรปัจจัยการผลิตให้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน เพื่อจัดทำระบบงานเกษตรในการสนับสนุนอาหารกลางวันแก่นักเรียนในโรงเรียน
- 6.6 การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี
- 6.7 ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม
- 6.8 การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ
- 6.9 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

## 7. ตัวชี้วัด

- 7.1 เชิงปริมาณ : โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรตามแนวทางพระราชดำริ สามารถพึ่งพาตนเอง โดยมีระบบงานเกษตรในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันแก่นักเรียน จำนวน 45 โรงเรียน 24 จังหวัด
- 7.2 เชิงคุณภาพ
  - ร้อยละ 70 ของผลผลิตในโครงการระบบงานเกษตรภายในโรงเรียน ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบประกอบอาหารกลางวัน
  - ร้อยละ 60 นักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถขยายผลสู่ครอบครัวหรือชุมชน

## 8. งบประมาณ

- รวมทั้งสิ้น 2,981,200 บาท (สองล้านเก้าแสนแปดหมื่นหนึ่งพันสองร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย
- 9.1 งบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2568 จำนวน 1,284,700 บาท (หนึ่งล้านสองแสนแปดหมื่นสี่พันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)
  - 9.2 เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2568 จำนวน 1,696,500 บาท (หนึ่งล้านหกแสนเก้าหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน)

## 9. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2567 – 30 กันยายน 2568

## 10. ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการมีระบบงานเกษตรเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันแก่นักเรียน นักเรียนมีโภชนาการที่ดี สุขภาพแข็งแรง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง
- 10.2 นักเรียนของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในระบบงานเกษตร เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชน
- 10.3 โรงเรียนสามารถเป็นศูนย์กลางบริการในการเชื่อมโยงความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน